

Johanna Vehkoo
56 Abbey Road
OX2 0AG
Oxford
UK

Helsingin Sanomain Säätiö
12.8.2010

Loppuraportti stipendiaattivuodesta

1. Johdanto: kuka haluaa Fellow'ksi?

Empiirisen aineiston pohjalta vaikuttaa siltä, että Journalist Fellow'ksi hakevat ihmiset, joilla on tarve jonkinlaiseen ammatilliseen suunnanmuutokseen. Kenties työstä on puuttunut haastetta, iloa ja inspiraatiota. Toimitustyö on monella muuttunut rutiiniksi, eikä kunnianhimoinen journalisti sellaista pitkään jaksaa. Huomattavan moni ei fellowship-vuoden jälkeen palannut vanhaan työhönsä, vaan siirtyi uusiin tehtäviin joko samassa tai uudessa organisaatiossa. Toiset suunnittelivat jättävänsä työnsä ja siirtyvänsä freelanceriksi tai ihan toisenlaisiin hommiin. Joitakin kiinnostaa akateeminen ura, toisia kansalaisjärjestötoiminta.

Yhteistä koko porukalle tuntui olevan intohimo ja vakaumuksena sananvapaus. Halu tehdä parasta mahdollista journalismia oli tärkeää kaikille.

Itse päätin toteuttaa stipendiaattivuoden aikana syntyneen ajatukseni kirjan kirjoittamisesta. Kirja jatkaa samaa ajatustyötä, johon perehdyin koko lukuvuoden ajan: Mitä on laatujournalismi – ja jos ja kun se on uhanalaisena, miten se voidaan pelastaa? Koska Helsingin Sanomain Säätiö tukee kirjahankettani (kiitos!) ja Reuters-instituutti haluaa minun jatkavan Visiting Fellow'na, kirja saa muhia maailman inspiroivimmassa ympäristössä. Siis Oxfordissa.

2. Oma tutkimustyö

Valitsin valtavan aiheen – journalismin laadun ja tulevaisuuden – ihan tietoisesti, koska juuri tämä minua eniten kiinnostaa. Päivälehtityössä saa välillä turhautua ihan toden teolla, kun kehitysehdotuksia ja ideoita ei kuunnella. (Ja kun niin pienen muutoksin saisi parempaa jälkeä aikaan!) Olen aina pitänyt journalismia kutsumusammattina, ja kenties siksi kysymykset alan kohtalosta eivät jättäneet minua rauhaan. Minusta moni lehti oli menossa aivan väärään suuntaan (unissakävellen unholaan, kuten Guardianin päätoimittaja **Alan Rusbridger** sanoisi), ja halusin jotenkin edes yrittää vaikuttaa asiaan.

Nähdäkseni debatti alan tulevaisuudesta oli aivan liian keskittynyt kadonneen ansaintamallin etsintään. Kukaan ei puhunut sisällöistä. Siksi minä halusin työssäni keskittyä pohtimaan journalistista laatua ja sen asemaa digitaalisessa ympäristössä. Bisnesnäkökulmaa oli toki mahdoton sivuuttaa, mutta tutkielmani pääosassa on sisältö ja etenkin sen laatu.

Tapasin ohjaajaani **John Lloydia** (joka on Reuters-instituutin Director of Journalism) niin usein kuin oli tarpeen. John vietti yleensä Oxfordissa keskiviikot ja perjantait, joten saatoimme pitää helposti joko noin tunnin mittaisen ohjaustapaamisen tai ihan vain jutella matkalla Green Templetonin seminaariin. John on Britannian

toimittajapiireissä varsin tunnettu hahmo, joten hänen nimensä mainitseminen auttoi haastattelujen saamisessa. Täytyy todeta, että yliopistotutkijoiden haastattelut onnistuivat paljon helpommin kuin kiireisten journalistien. Parin toimittajan haastattelut jäivät kokonaan tekemättä, sillä he lakkasivat vastaamasta aikataulutiedusteluihini. Tämä vinkkinä tuleville: jos aiotte haastatella toimittajia, varatkaa rutkasti aikaa tapaamisten järjestämiseen.

Johnin kanssa keskustelut käsitelivät usein journalismin demokraattista tehtävää. Puhuimme paljon suurista linjoista, mutta hän ei niinkään puuttunut tutkimukseni yksityiskohtiin. Hän luki kaiken, mitä kirjoitin, ja antoi tarkkanäköisen palautteen jokaisesta luvusta.

3. Seminaarit ja vierailut

Oman tutkimustyön lisäksi fellowship-ohjelmaan kuuluu kolme viikoittaista seminaaria, jotka jatkuivat läpi kaikkien kolmen lukukauden. Keskiviikkoaamut alkoivat fellow-ryhmän omalla seminaarilla, jossa kukin vuorollaan piti esitelmän omaan maahansa liittyvästä aiheesta. Suomi alkoi tuntua varsin turvalliselta ja tylsältä maalta, kun kuunteli kertomuksia toimittajantyöstä esimerkiksi Egyptissä, Samoalla tai Etiopiassa.

Keskiviikon toinen seminaari pidettiin Green Templeton Collegessa, jonka jäseniä Journalist Fellow't automaattisesti ovat. Seminaarin puhujat olivat median ammattilaisia, joiden aiheita olivat muun muassa rikosjournalismi, ulkomaan uutisten rappio, BBC:n johtaminen ja kirjeenvaihtajan työ. Reutersin päätoimittajan puhe työssään tapetuista journalisteista oli koskettava ja ajatuksia herättävä.

Mielenkiintoisin seminaarisarja oli perjantai-iltaisin pidetty Media & Politics, jota veti 85-vuotias emeritusprofessori ja vaalien asiantuntija **David Butler**. Hän jäi kevään päätteeksi (toistamiseen) eläkkeelle, joten instituutti aikoo kehittää uuden seminaarisarjan samaan aikaan ja paikkaan eli viideltä perjantaisin Nuffield Colleegeen. Butlerin vieraat olivat median ja politiikan kovia nimiä, jotka puhuivat seminaarissa *off-the-record*. Parhaiten mieleen jäivät Guardianin päätoimittaja Alan Rusbridger, veteraanipoliitikot **Tony Benn** ja **Shirley Williams**, Britannian vaikutusvaltaisin virkamies **Sir Gus O'Donnell** sekä BBC:n pääjohtaja **Mark Thompson**. Viimeisessä seminaarissa vieraana oli Butler itse. Kirjoitin pyynnöstä instituutin sivuille lyhyen artikkelin tilaisuudesta.

Edellä mainittujen lisäksi osallistuin säännöllisesti John Lloydin isännöimään mediaetiikka-seminariin Christ's Church Collegessa. Kävin kaikilla löytämilläni mediaan ja journalismiin liittyvillä yksittäisillä luennoilla, sekä muutamilla taidehistorian, Itä-Euroopan lähihistorian ja elokuvakritiikin luennoilla. Lisäksi kävin Sheldonian-teatterissa kuuntelemassa kirjailija **John Le Carré**a, oikeusfilosofi **Amartya Senia** ja **Prinssi Charlesia**. Osallistuin myös kahteen ilmastomuutosta ja mediaa käsittelevään päivän mittaiseen workshoppiin, ja keräsin fellowship-ohjelman vetäjän **James Painterin** tutkimusta varten tietoja *Aamulehdessä* ja *Iltasanomissa* julkaistuista Kööpenhaminan ilmastokokousta käsittelevistä jutuista.

Osallistuin myös seuraaviin tapahtumiin:

- Facing the Challenge of the Internet, 16.10. Maison Francaise d'Oxford

- The Future of News -paneelikeskustelu, 27.1. House of Commons
- The Value of Journalism -konferenssi, 11.6. London School of Economics
- Conference of Ombudsmen, 13.5. St Anne's College, Oxford
- Tablet Summit, 18.5. St Anne's College, Oxford

Lisäksi kävimme erikokoisin kokoonpanoin vierailemassa seuraavissa paikoissa: Reutersin päämaja, Al-Jazeera English, BBC World Service, BBC Radio 4 ja BBC News (molemmat TV-keskuksessa), Oxfam-avustusjärjestön päämaja, Channel 4 News, Oxford Analytica ja Stratford-upon-Avon (näytelmä Antony ja Kleopatra).

Itse pääsin haastatteluja tehdessäni käymään myös Guardianin ja Timesin toimituksissa sekä muissa yliopistoissa (Cardiff, City, Goldsmith's ja London School of Economics).

4. Sosiaalinen elämä

Vuoden lukuisista kohokohdista mainittakoon:

- *May Morning* eli herätys viideltä aamulla ja kaupungille Morris-tanssijoita ihailemaan, ja pubiin aamiaiselle
- *Uusikuu* eli paikallinen suomalainen tangobändi, jonka näin livenä kaksi kertaa
- *Guy Fawkes Nightin* ilotulitus ja olkinukke polttouhrina
- *Caleidh*-tanssi eli riemukasta tömistelyä skotlantilaiseen tapaan
- *Bossaphonik*-illat Cellar-klubissa: Balkanin biiteistä etiopialaiseen jatsiin
- *Fellow'den* läksiäisbileet: italialainen, kashmirilainen ja singaporelainen kokkaamassa oman maansa herkkuja meidän keittiössä
- *Hay-on-Wyden* kirjallisuusfestivaali Walesissa ja Times-kirjafestivaali Oxfordissa
- *Punting* eli uskalias ruuhimatkailu Cherwell-joella
- *Yllättävä synttärkakku*, jonka fellow't salakuljettivat seminaariin ja sen jälkeen pubiin.

Mikä stipendiaattivuodesta jää mieleen tärkeimpänä antina? Ohjelman kansainvälinen ilmapiiri oli uusi, valtavan hieno kokemus. Oli avartavaa jakaa kokemuksia toimittajantyöstä erilaisista kulttuureista tulevien kanssa. Omat murheet tuntuivat pieniltä, kun kuunteli, millaista on kun hallitus lakkauttaa lehden (Etiopia) tai joutuu väistelemään luoteja mielenosoituksissa (Kashmir). Tai kun löytää työpaikkansa hiiltyneenä kasana, sillä joku paljastusartikkelista suuttunut on polttanut kaikki todisteet (Samoa). Vietimme paljon vapaa-aikaa yhdessä, ja olemme edelleen yhteydessä toisiimme. Monesta Fellow'sta sain todennäköisesti elinikäisen ystävän.

Lisäksi Oxford antoi aikaa ajatella. Kiireetön ympäristö, jossa vaellella, ideoida, mietiskellä ja lukea mielin määrin on sanomalehden toimittajalle harvinaista ylellisyyttä. Näin syntyi idea kirjasta, jota nyt alan kirjoittaa, ja moni muukin tulevaisuudessa toteutettava ajatus.